

Kardelenler

Kış çoktan geldi. Her yer karla kaplandı. Birçok bitki karın altında kaldı. Ancak çok yakında kardelenler toprağı örten karı delip gün yüzüne çıkacaklar. Şimdi kardelenlerin çiçek açma zamanı...

Kardelenlere
ülkemin
farklı yörelerinde
farklı adlar verilmiştir.
Garipçe, aktaş,
cimbirt, boynu bükük,
tamtakırdak bunlardan
bazıları.

Dijitalimaj / Alamy

Yabani nergis

Kardelenler nergisgiller ailesindedir. Altmış civarında bitki cinsinden yaklaşık sekiz yüz bitki türünün yer aldığı bu ailede kardelenin yanı sıra nergis ve kum zambağı da yer alır.

Dijitalimaj / Alamy

Kum zambağı

Kardelen soğanları yazı toprak altında, uykuda geçirir. Sonbaharda yağmurlar artınca ve sıcaklıklar düşmeye başlayınca kardelen soğanından kökler gelişmeye başlar.

Kardelenler soğanlı bitkilerin en erken açanlarındandır. Ocak ayından itibaren çiçek açmaya başlayan kardelenler, ilkbaharın müjdecisi sayılır.

Dijitalimaj / Alamy

Dijitalimaj / Alamy

Kardelenler nemli ormanlık alanlarda ve benzeri gölgelik yerlerde genellikle kümeler halinde görülür. Bu bitki doğal olarak Avrupa ve Orta Doğu'da yetişir. Ülkemizde de on dört farklı kardelen türü bulunur. Bunlardan üçü yalnızca ülkemizde yetişir.

Süs bitkisi olarak parklarda ve bahçelerde kullanılan kardelenlerin ekonomik değeri de yüksektir. Ülkemizde yetiştirilen Toros kardeleni ve Karadeniz kardeleni yurtdışına da ihraç edilir.

Kardelen soğanlarının topraktan bilinçsizce sökülmesi bu bitkinin geleceğini tehdit ediyor. Ayrıca iklim değişikliği de kardelenlerin yaşam alanlarını olumsuz etkiliyor. Bu nedenle ülkemizde kardelenlerin yok olmasının engellenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülüyor. Bunun sonucunda bu bitkinin yayılışının artırılması hedefleniyor.

Getty TÜRKİYE

Dijitalimaj / Alamy

Ülkemizin güneyinde yer alan Toros Dağları'ndan bir fotoğraf. Fotoğrafta Toros kardelenleri görülüyor.

Her kardelen soğanından genellikle bir çiçek sapı çıkar ve sapın ucunda bir çiçek olur. Kardelenin sapı 20-25 santimetre arasındadır. Beyaz renkli çiçekleri sapın ucunda çan şeklinde aşağıya dönük durur. Kardelenlerin yaprakları ince, uzun ve mavimsi yeşildir. Sert yaprakları sayesinde kar ve buzla kaplı toprağı aşarak yüzeye çıkarlar.

Kardelenin çiçeği altı taç yapraktan oluşur. Bu altı taç yaprağın üçü daha dışarda bulunur ve diğerlerinden daha uzundur. İçte kalan taç yaprakların üzerinde yeşil lekeler vardır. Kardelen türlerinin taç yapraklarının özellikleri ve birbirlerine göre konumları farklıdır.

Dijitalmağ / Alamy

Getty TÜRKİYE

Dijitalmağ / Alamy

Kışın sonunda ve ilkbaharın başında, besin bulmanın zor olduğu günlerde kardelenler, arılar ve diğer bazı hayvanlar için iyi bir balözü ve çiçek tozu kaynağı olur. Arılar kardelen çiçeklerinden topladıkları çiçek tozlarıyla tozlaşmaya katkı sağlar. Kardelen tohumlarında bulunan yağ ve protein de karıncaları çeker. Karıncalar sayesinde tohumlar çevreye dağılır ve kardelenler başka yerlerde gelişir, büyür.

Kardelenlerin sıklıkla karıştırıldığı bitkilerden biri bahar kar tanesi. Bu bitkinin çiçeklerinin altı taç yaprağı da aynı büyüklüktedir; taç yapraklarının tümünde yeşil ya da sarımsı yeşil lekeler bulunur.

Kübra Kara
Çizim: Bengi Gençer